

Dz.U.2008.139.883

2009.03.27	zm.	Dz.U.2009.50.402	§ 1
2010.04.07	zm.	Dz.U.2010.55.335	§ 1
2011.04.06	zm.	Dz.U.2011.62.319	§ 1
2013.04.12	zm.	Dz.U.2013.339	§ 1

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 17 lipca 2008 r.

**w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej
w ramach działania "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw" objętego Programem
Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**

(Dz. U. z dnia 1 sierpnia 2008 r.)

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 oraz z 2008 r. Nr 98, poz. 634) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw", zwanej dalej "pomocą", objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zwanego dalej "Programem", w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy;
- 3) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc, zwana dalej "umową";
- 4) przypadki, w których następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy przedsiębiorstwa albo jego części może być przyznana pomoc, oraz warunki i tryb przyznania pomocy;
- 5) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 1974/2006", w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

§ 2. Za mikroprzedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który prowadzi mikroprzedsiębiorstwo w rozumieniu zalecenia Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącego definicji małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE L 124 z 20.05.2003, str. 36), zwanego dalej "zaleceniem nr 2003/361/WE".

§ 3. Do:

- 1) obliczania średniorocznego zatrudnienia,
 - 2) oszacowania obrotu netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych, a także średniorocznego zatrudnienia - w przypadku przedsiębiorców działających krócej niż rok,
 - 3) przeliczania wysokości rocznego obrotu netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych lub sumy aktywów bilansu
- mającego na celu określenie statusu mikroprzedsiębiorcy związanego z przyznawaniem pomocy stosuje się przepisy o swobodzie działalności gospodarczej.

§ 4. O pomoc może ubiegać się osoba fizyczna:

- 1) która:
 - a) podejmuje albo wykonuje we własnym imieniu jako mikroprzedsiębiorca działalność w

zakresie:

- określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia, podlegającą przepisom o swobodzie działalności gospodarczej albo przepisom o systemie oświaty albo
 - wytwarzania produktów energetycznych z biomasy, z wyłączeniem wytwarzania produktów energetycznych wyłącznie z produktów objętych załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
- zwaną dalej "działalnością gospodarczą",
- b) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
 - c) jest pełnoletnia,
 - d) nie podlega przepisom o ubezpieczeniu społecznym rolników w pełnym zakresie,
 - e) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 1698/2005", oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych, których regulacje dotyczą realizacji operacji,
 - f) w przypadku podmiotów innych niż podmioty podejmujące lub wykonujące działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, ma miejsce zamieszkania w miejscowości należącej do gminy:
 - wiejskiej lub
 - miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
 - g) w przypadku podmiotów podejmujących lub wykonujących działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, ma miejsce zamieszkania na obszarach wiejskich, to jest w miejscowości należącej do gminy:
 - wiejskiej lub
 - miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, lub
 - miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców;
- 2) której, w okresie ostatnich 2 lat poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie pomocy, nie przyznano pomocy inwestycyjnej w ramach działania "Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia" objętego Programem Operacyjnym "Kapitał Ludzki, 2007-2013".

§ 4a. Warunek dotyczący podejmowania wykonywania działalności gospodarczej, o którym mowa w § 4 pkt 1 lit. a, uważa się za spełniony, jeżeli w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy podmiot podejmujący wykonywanie działalności gospodarczej nie był wpisany do ewidencji działalności gospodarczej albo ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązującą do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych.

§ 5. Jeżeli operacja, którą zamierza realizować podmiot, o którym mowa w § 4, jest związana z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości objętej operacją, miejsce położenia tej nieruchomości powinno znajdować się:

- 1) w przypadku podmiotów innych niż podmioty podejmujące lub wykonujące działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa - w miejscowości należącej do gminy:
 - a) wiejskiej lub
 - b) miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - c) miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców;
- 2) w przypadku podmiotów podejmujących lub wykonujących działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa - w miejscowości należącej do gminy:
 - a) wiejskiej lub
 - b) miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, lub
 - c) miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców.

§ 6. O pomoc może ubiegać się osoba prawna, jeżeli:

- 1) podejmuje albo wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą jako mikroprzedsiębiorca;
- 2) spełnia warunki wymienione w § 4 pkt 1 lit. e i pkt 2;
- 3) jej siedziba lub oddział oraz w przypadku operacji związanych z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości objętej

operacją - miejsce położenia nieruchomości znajdują się:

- a) w przypadku podmiotów innych niż grupy producentów rolnych, wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw, organizacje producentów owoców i warzyw oraz podmioty podejmujące lub wykonujące działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa - w miejscowości należącej do gminy:
 - wiejskiej lub
 - miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
 - b) w przypadku grup producentów rolnych, wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, organizacji producentów owoców i warzyw oraz podmiotów podejmujących lub wykonujących działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa - w miejscowości należącej do gminy:
 - wiejskiej lub
 - miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, lub
 - miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców;
- 4) jest wpisana do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych.

§ 7. O pomoc mogą ubiegać się wspólnicy spółki cywilnej, jeżeli:

- 1) warunki, o których mowa w zaleceniu nr 2003/361/WE, są spełnione w odniesieniu do działalności wykonywanej w ramach spółki cywilnej;
- 2) każdy ze wspólników wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą jako mikroprzedsiębiorca;
- 3) każdy ze wspólników spełnia warunki wymienione w § 4 pkt 1 lit. b-g i pkt 2 - w przypadku gdy wspólnik jest osobą fizyczną;
- 4) każdy ze wspólników spełnia warunki wymienione w § 4 pkt 1 lit. e i pkt 2 oraz § 6 pkt 4, a jego siedziba lub oddział znajduje się w miejscowości, o której mowa w § 6 pkt 3 - w przypadku gdy wspólnik jest osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej;
- 5) siedziba lub oddział każdego ze wspólników w ramach prowadzonej spółki cywilnej oraz w przypadku operacji związanych z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości objętej operacją - miejsce położenia nieruchomości znajdują się w miejscowości, o której mowa w § 5.

§ 8. O pomoc może ubiegać się spółka prawa handlowego nieposiadająca osobowości prawnej, jeżeli:

- 1) wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą jako mikroprzedsiębiorca;
- 2) spełnia warunki wymienione w § 4 pkt 1 lit. e i pkt 2 oraz § 6 pkt 3 i 4.

§ 9. 1. Pomoc jest przyznawana:

- 1) osobie fizycznej podejmującej we własnym imieniu działalność gospodarczą, która spełnia warunki określone w § 4 pkt 1 lit. b, d-g i której został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, zwany dalej "numerem identyfikacyjnym";
- 2) osobie fizycznej wykonującej we własnym imieniu działalność gospodarczą, która spełnia warunki określone w § 4 pkt 1 lit. b, d-g i której został nadany numer identyfikacyjny;
- 3) osobie prawnej, która spełnia warunki określone w § 6 i której został nadany numer identyfikacyjny;
- 4) wspólnikom spółki cywilnej, jeżeli są spełnione warunki określone w § 7, oraz jednemu ze wspólników, co do którego pozostali wspólnicy wyrazili zgodę na nadanie numeru identyfikacyjnego, został nadany numer identyfikacyjny;
- 5) spółce prawa handlowego nieposiadającej osobowości prawnej, jeżeli są spełnione warunki określone w § 8 i której został nadany numer identyfikacyjny.

2. Osoba fizyczna podejmująca we własnym imieniu wykonywanie działalności gospodarczej jest obowiązana przedstawić zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, albo ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych, albo kopię zezwolenia wydanego na podstawie art. 58 ust. 3 albo art. 59a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo pracownika Agencji

Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej "Agencją", do dnia złożenia:

- 1) pierwszego wniosku o płatność pośrednią będącą refundacją kosztów kwalifikowalnych, przyznawaną po zrealizowaniu pierwszego etapu operacji - w przypadku gdy operacja będzie realizowana w dwóch etapach;
 - 2) wniosku o płatność ostateczną będącą refundacją kosztów kwalifikowalnych, przyznawaną po zrealizowaniu całej operacji - w przypadku gdy operacja będzie realizowana w jednym etapie.
3. Warunek, o którym mowa w § 6 pkt 4, w przypadku gdy o przyznanie pomocy ubiega się podmiot będący spółką kapitałową "w organizacji", powinien zostać spełniony nie później niż do dnia zawarcia umowy.
4. Warunek dotyczący nadania numeru identyfikacyjnego, w przypadku gdy o przyznanie pomocy ubiega się podmiot będący spółką kapitałową "w organizacji", powinien zostać spełniony nie później niż do dnia zawarcia umowy.

§ 10. 1. Pomoc jest przyznawana na operację:

- 1) spełniającą wymagania określone w Programie, w szczególności uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem jej kosztów, oraz zapewniającą osiągnięcie i zachowanie celu działania "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw";
- 2) która nie jest finansowana z udziałem innych środków publicznych;
- 3) obejmującą wyłącznie inwestycje związane z podjęciem lub wykonywaniem działalności gospodarczej w zakresie:
 - a) określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia stanowiącym wykaz działalności gospodarczych, w których zakresie może być przyznana pomoc,
 - b) wytwarzania produktów energetycznych z biomasy, z wyłączeniem wytwarzania produktów energetycznych wyłącznie z produktów objętych załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;
- 4) (uchylony);
- 5) która będzie realizowana w jednym albo dwóch etapach;
- 6) o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 tys. zł.

2. Pomoc jest przyznawana, jeżeli:

- 1) zostały spełnione warunki określone w rozporządzeniu oraz przepisach odrębnych, których regulacje dotyczą realizacji operacji;
- 2) złożenie wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 24 miesiące od dnia zawarcia umowy - w przypadku gdy wniosek dotyczy etapu, który nie jest etapem końcowym;
- 3) zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną nastąpi w terminie:
 - a) 24 miesiące od dnia zawarcia umowy - w przypadku operacji realizowanych w jednym etapie,
 - b) 36 miesiące od dnia zawarcia umowy - w przypadku operacji realizowanych w dwóch etapach - nie później jednak niż do dnia 30 czerwca 2015 r.;
- 4) płatność ostateczna będzie obejmować nie mniej niż 25 % łącznej planowanej wysokości pomocy.

3. W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu:

- 1) pomoc jest przyznawana, jeżeli:
 - a) operacja będzie realizowana w nie więcej niż dziesięciu etapach, przy czym w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu będzie realizowana w jednym albo dwóch etapach,
 - b) złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy, przy czym złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminie określonym w ust. 2 pkt 2,
 - c) wniosek o płatność będzie składany nie częściej niż dwa razy w roku,
 - d) zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność ostateczną nastąpi w terminie 60 miesięcy od dnia zawarcia umowy, nie później jednak niż do dnia 30 czerwca 2015 r., przy czym złożenie ostatniego wniosku o płatność w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminach określonych w ust. 2 pkt 3;
- 2) nie stosuje się przepisu ust. 2 pkt 4.

§ 11. 1. Pomoc jest przyznawana w formie refundacji części kosztów:

- 1) budowy lub modernizacji obiektów budowlanych, jak również zakupu niezbędnego sprzętu i wyposażenia;

- 2) ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.
2. Koszty, o których mowa w ust. 1, uznaje się za koszty kwalifikowalne, jeżeli zostały poniesione:
- 1) od dnia zawarcia umowy, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne - poniesionych nie wcześniej niż dnia 1 stycznia 2007 r.;
 - 2) w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość bez względu na liczbę wynikających z niej płatności przekracza 10 tys. zł - w formie rozliczenia bezgotówkowego przeprowadzonego poleceniem przelewu.
3. W przypadku przyznania pomocy do kosztów kwalifikowalnych zalicza się również koszty poniesione przez wnioskodawcę przed dniem zawarcia umowy, lecz nie wcześniej niż od dnia, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy.
4. Refundacji podlega nie więcej niż 50 % kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta.
5. W przypadku gdy zdarzenie powodujące poniesienie kosztów kwalifikowalnych:
- 1) nie zostało uwzględnione w oddzielnym systemie rachunkowości albo
 - 2) do jego identyfikacji nie wykorzystano odpowiedniego kodu rachunkowego - o których mowa w art. 75 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia nr 1698/2005, koszty te podlegają refundacji w wysokości określonej w ust. 4 pomniejszonej o 10%.
6. Prowadzenie oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystanie z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w art. 75 ust. 1 lit. c pkt i rozporządzenia nr 1698/2005, odbywa się w ramach prowadzonych ksiąg rachunkowych albo - w przypadku gdy na podstawie odrębnych przepisów beneficjent nie jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych - przez prowadzenie zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję.

§ 12. 1. Pomoc jest przyznawana i wypłacana do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi na jednego beneficjenta maksymalnie 300 tys. zł, z tym że:

- 1) w przypadku działalności wykonywanej w zakresie określonym w § 10 ust. 1 pkt 3 wysokość pomocy przyznanej na realizację jednej operacji nie może przekroczyć:
 - a) 100 tys. zł - jeżeli ekonomiczny plan operacji przewiduje utworzenie co najmniej 1 i mniej niż 2 miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne i jest to uzasadnione zakresem rzeczowym operacji,
 - b) 200 tys. zł - jeżeli ekonomiczny plan operacji przewiduje utworzenie co najmniej 2 i mniej niż 3 miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne i jest to uzasadnione zakresem rzeczowym operacji,
 - c) 300 tys. zł - jeżeli ekonomiczny plan operacji przewiduje utworzenie co najmniej 3 miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne i jest to uzasadnione zakresem rzeczowym operacji;
- 2) (uchylony).
 2. (uchylony).
 3. Przy ustalaniu limitu, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się sumę kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji, których realizacja nie została jeszcze zakończona.
 4. W przypadku wspólników spółki cywilnej przy ustalaniu limitu, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się działalność wykonywaną w ramach spółki cywilnej oraz we własnym imieniu przez każdego wspólnika.
 5. Osobę fizyczną ubiegającą się o pomoc, która podejmuje we własnym imieniu działalność gospodarczą jako mikroprzedsiębiorca, uwzględnia się w liczbie tworzonych miejsc pracy.
 6. Wzrost zatrudnienia liczy się od momentu bazowego, za który przyjmuje się wyższy stan zatrudnienia obliczony na podstawie:
 - 1) średniej arytmetycznej z ostatnich 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy lub
 - 2) danych za ostatni miesiąc poprzedzający miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

§ 13. 1. Do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w § 11 ust. 1 pkt 1, zalicza się koszty:

- 1) budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów

- budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
- 2) nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
 - 3) zagospodarowania terenu;
 - 4) zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;
 - 5) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub wykonywanej działalności gospodarczej;
 - 6) zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą, z tym że w przypadku zakupu pojazdów samochodowych służących do przewozu towarów lub osób, naczep lub przyczep będą to koszty w wysokości nieprzekraczającej:
 - a) trzykrotności pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji - w przypadku działalności gospodarczej wykonywanej w zakresie świadczenia wyłącznie usług transportowych,
 - b) równowartości pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji - w przypadku działalności gospodarczej wykonywanej w zakresie innym niż usługi transportowe;
 - 7) rat zapłaconych z tytułu umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 4 i 6, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, nie później jednak niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.
 2. Do kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5, zalicza się koszty:
 - 1) transportu do miejsca realizacji operacji:
 - a) materiałów służących realizacji operacji,
 - b) maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją;
 - 2) montażu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją.
 3. Do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w § 11 ust. 1 pkt 2, zalicza się koszty:
 - 1) przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
 - a) kosztorysów,
 - b) projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - d) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - f) projektów technologicznych,
 - 2) opłat za patenty lub licencje,
 - 3) sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego oraz związane z kierowaniem robotami budowlanymi
- w wysokości nieprzekraczającej 10 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych.
4. Pomoc nie obejmuje kosztów innych niż określone w ust. 1, w szczególności:
 - 1) podatku od towarów i usług (VAT);
 - 2) nabycia nieruchomości;
 - 3) nabycia rzeczy używanych.

§ 14. 1. Prezes Agencji najpóźniej 14 dni przed rozpoczęciem terminu składania wniosków o przyznanie pomocy podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję oraz co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym, informację o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy.

2. Prezes Agencji określa w informacji, o której mowa w ust. 1, dzień rozpoczęcia oraz dzień zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, przy czym termin ten nie może być dłuższy niż 10 dni roboczych. Dzień zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy nie może być wyznaczony później niż na dzień 31 grudnia danego roku.

§ 15. 1. W jednym roku można złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli na podstawie uprzednio złożonego wniosku o przyznanie pomocy nie przyznano pomocy.

§ 16. 1. Wniosek o przyznanie pomocy składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji. Wniosek składa się osobiście albo przez upoważnioną osobę, albo przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego.

2. W przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji, z chwilą złożenia wniosku Agencja wydaje potwierdzenie jego złożenia, zawierające datę wpływu, opatrzone pieczęcią Agencji oraz podpisane przez osobę przyjmującą wniosek.

3. W przypadku złożenia wniosku o przyznanie pomocy przez nadanie przesyłką rejestrowaną, za dzień złożenia wniosku uznaje się dzień, w którym nadano tę przesyłkę.

§ 17. 1. Wniosek o przyznanie pomocy zawiera w szczególności:

- 1) numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany;
- 2) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 3) charakterystykę wykonywanej działalności gospodarczej, w tym określenie jej przedmiotu, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD);
- 4) opis planowanej operacji, w tym określenie:
 - a) miejsca realizacji,
 - b) celów,
 - c) zakresu i kosztów;
- 5) plan finansowy operacji;
- 6) oświadczenia lub zobowiązania wnioskodawcy dotyczące pomocy;
- 7) zestawienie rzeczowo-finansowe planowanej operacji;
- 8) informacje o załącznikach dołączanych do wniosku.
 2. Do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się:
 - 1) kopię wniosku o wpis do ewidencji producentów w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, zwanej dalej "ewidencją", jeżeli wnioskodawcy nie został nadany numer identyfikacyjny, a w przypadku składania wniosku o wpis wnioskodawcy do ewidencji łącznie z wnioskiem o przyznanie pomocy - oryginał wniosku;
 - 2) zaświadczenie z właściwej ewidencji ludności o zameldowaniu na pobyt czasowy w miejscu zamieszkania, wystawione nie wcześniej niż miesiąc przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy - w przypadku gdy miejsce zamieszkania jest różne od miejsca zameldowania na pobyt stały;
 - 3) kopię dokumentu tożsamości - w przypadku gdy wnioskodawcą jest osoba fizyczna albo wspólnik spółki cywilnej będący osobą fizyczną;
 - 4) zaświadczenie o:
 - a) podleganiu ubezpieczeniu społecznemu wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo
 - b) okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz zakresie tego ubezpieczenia wydane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, albo
 - c) niefigurowaniu w ewidencji osób ubezpieczonych wydane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego- nie wcześniej niż miesiąc przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
 - 5) kopię umowy spółki cywilnej - w przypadku gdy operacja będzie realizowana w ramach wykonywania działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej;
 - 6) kopię uchwały wspólników spółki cywilnej upoważniającej wspólnika tej spółki do złożenia wniosku w imieniu wspólników - w przypadku gdy operacja będzie realizowana w ramach wykonywania działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej i wspólnik składa wniosek w imieniu wspólników;
 - 7) kopię umowy spółki lub statutu spółki - w przypadku wnioskodawcy będącego osobą prawną lub spółką prawa handlowego nieposiadającą osobowości prawnej;
 - 8) oświadczenie wnioskodawcy, że nie był wpisany do ewidencji działalności gospodarczej albo ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję - w przypadku wnioskodawcy podejmującego wykonywanie działalności gospodarczej;
 - 9) oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu statusu mikroprzedsiębiorcy, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję - w przypadku wnioskodawcy wykonującego działalność gospodarczą;
 - 10) formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis zawierający informacje, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc de minimis (Dz. U. Nr

- 53, poz. 311 oraz z 2013 r. poz. 276);
- 11) kopie sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych zgodnie z przepisami o rachunkowości - w przypadku podmiotów, które mają obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych;
 - 12) ekonomiczny plan operacji sporządzony na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję;
 - 13) kopie zaświadczeń o pomocy de minimis uzyskanej w okresie obejmującym rok, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, oraz 2 poprzedzające go lata, albo oświadczenie wnioskodawcy o wielkości uzyskanej pomocy de minimis sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję;
 - 14) kopie formularzy rozliczeniowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z ostatnich 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy - w przypadku wnioskodawców wykonujących działalność gospodarczą oraz spółek kapitałowych "w organizacji";
 - 15) pełnomocnictwo, jeżeli wnioskodawca działa przez pełnomocnika;
 - 16) kopię dokumentu albo kopie dokumentów potwierdzających posiadanie samoistne lub zależne nieruchomości, na której będzie realizowana operacja, przy czym w przypadku posiadania samoistnego nieruchomości, dla której księga wieczysta jest prowadzona w systemie informatycznym, o którym mowa w art. 25¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361, z późn. zm.), jest wystarczające podanie numeru księgi wieczystej;
 - 17) oświadczenie właściciela albo współwłaściciela nieruchomości o wyrażeniu zgody na realizację operacji, sporządzone na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję - w przypadku gdy operacja będzie realizowana na nieruchomości niestanowiącej własności wnioskodawcy albo stanowiącej współwłasność wnioskodawcy i operacja ta jest związana z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości objętej operacją;
 - 18) kopię zaświadczenia o wpisie do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązanej do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych, zgodnie z przepisami o systemie oświaty, wystawionego nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy albo kopię zezwolenia wydanego na podstawie art. 58 ust. 3 albo art. 59a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty - w przypadku gdy w ramach wykonywania działalności wnioskodawca prowadzi działalność podlegającą przepisom o systemie oświaty, której dotyczy operacja;
 - 19) kopię zaświadczenia o wpisie do ewidencji innych obiektów, o której mowa w art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm.), wystawionego nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy - w przypadku gdy w ramach wykonywania działalności wnioskodawca świadczy usługi polegające na udostępnianiu miejsc noclegowych w innych obiektach, w których mogą być świadczone usługi hotelarskie;
 - 20) kopię przyrzeczenia zaszeregowania obiektu do odpowiedniego rodzaju i kategorii wydanego na podstawie art. 39a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych lub kopię decyzji określającej kategorię obiektu hotelarskiego wydaną na podstawie art. 38 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych - w przypadku gdy w ramach wykonywania działalności wnioskodawca świadczy lub planuje świadczyć usługi polegające na udostępnianiu miejsc noclegowych w obiektach hotelarskich;
 - 21) kosztorys inwestorski - w przypadku gdy operacja obejmuje inwestycje budowlane;
 - 22) kopie co najmniej 3 zapytań dotyczących nabycia rzeczy lub usług skierowanych do różnych dostawców lub wykonawców (zapytań ofertowych) oraz kopie 3 ofert stanowiących odpowiedź na te zapytania wraz z uzasadnieniem wyboru oferty - w przypadku każdego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, którego koszt przekracza 50 tys. zł netto, dotyczącego inwestycji innej niż określona w pkt 21;
 - 23) kopie ostatecznych pozwoleń, zezwoleń lub innych decyzji, których uzyskanie jest wymagane przez odrębne przepisy do realizacji inwestycji objętych operacją, a także kopie innych dokumentów potwierdzających spełnienie określonych w odrębnych przepisach warunków realizacji inwestycji objętych operacją - w przypadku gdy w ramach operacji będą realizowane tego typu inwestycje;
 - 24) kopię promesy umowy leasingu dotyczącej planowanego zakupu rzeczy wraz z harmonogramem spłat rat leasingowych z wyszczególnieniem części kapitałowej i części odsetkowej - w przypadku gdy operacja obejmuje inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu;

- 25) kopię dokumentacji dotyczącej ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych - w przypadku wnioskodawców zobowiązanych do prowadzenia takiej ewidencji przepisami o podatku dochodowym od osób fizycznych, przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych lub przepisami o rachunkowości;
- 26) kopię dokumentacji dotyczącej wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych - w przypadku wnioskodawców zobowiązanych do prowadzenia wykazu przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne;
- 27) informację o numerze rachunku bankowego wnioskodawcy - w przypadku gdy wnioskodawca ubiega się o zaliczkę;
- 28) inne dokumenty potwierdzające spełnienie warunków do przyznania pomocy.
 - 2a. Obowiązek zawarcia we wniosku o przyznanie pomocy numeru identyfikacyjnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, albo dołączenia wniosku o wpis do ewidencji albo jego kopii nie dotyczy spółki kapitałowej "w organizacji", której nie nadano numeru identyfikacyjnego.
 - 2b. Kopie dokumentów załącza się w formie kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji lub podmiot, który wydał dokument, lub notariusza, z tym że:
 - 1) kopie dokumentów, o których mowa w ust. 2 pkt 14, mogą być potwierdzone przez wnioskodawcę lub Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
 - 2) kopie, o których mowa w ust. 2 pkt 25 i 26, mogą być potwierdzone przez wnioskodawcę.
 3. Agencja udostępnia formularz wniosku o przyznanie pomocy oraz formularze załączników nie później niż w dniu podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 14 ust. 1.
 4. Wnioskodawca informuje Agencję o wszelkich zmianach w zakresie danych objętych wnioskiem niezwłocznie po zaistnieniu tych zmian.

§ 18. 1. Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy nie zawiera numeru identyfikacyjnego, o którym mowa w § 17 ust. 1 pkt 1, albo nie dołączono do niego wniosku o wpis do ewidencji albo jego kopii, lub wniosek o przyznanie pomocy nie został złożony w terminie, o którym mowa w § 14 ust. 2, lub w danym okresie składania wniosków jeden wnioskodawca złożył więcej niż jeden wniosek, Agencja nie przyznaje pomocy. Przepis art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, zwanej dalej "ustawą", dotyczący odmowy przyznania pomocy, stosuje się odpowiednio.

1a. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w odniesieniu do numeru identyfikacyjnego, jeżeli numer ten można ustalić w ewidencji.

2. Jeżeli we wniosku o przyznanie pomocy nie wskazano adresu wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

3. Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy zawiera inne niż określone w ust. 1 i 2 nieprawidłowości lub braki, Agencja wzywa wnioskodawcę, w formie pisemnej, do ich usunięcia w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

4. Jeżeli wnioskodawca, pomimo wezwania do usunięcia nieprawidłowości lub braków, o których mowa w ust. 3:

- 1) nie usunął w terminie żadnych nieprawidłowości lub braków, Agencja nie przyznaje pomocy, o czym informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy;
- 2) usunął w terminie nie wszystkie nieprawidłowości lub braki, Agencja wzywa wnioskodawcę, w formie pisemnej, do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

5. Jeżeli wnioskodawca pomimo wezwania do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków nie usunął ich w terminie, pomocy nie przyznaje się, o czym Agencja informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

6. Przepisów ust. 3 i ust. 4 pkt 2 nie stosuje się, jeżeli zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

7. Złożony wniosek o przyznanie pomocy nie może być zmieniany przez wnioskodawcę w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, z wyjątkiem:

- 1) zmian wynikających z wezwań Agencji;
- 2) jednej zmiany w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, jeżeli zmiana ta nie spowoduje zmiany celu operacji wskazanego we wniosku o przyznanie pomocy, zwiększenia kwoty pomocy oraz zmiany rodzaju działalności gospodarczej określonej we wniosku kodem PKD.

§ 19. 1. Pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję dla każdego województwa,

przy zastosowaniu kryteriów oceny operacji.

2. Agencja, ustalając kolejność przysługiwania pomocy, uwzględnia wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji w terminie, o którym mowa w § 14 ust. 2, oraz wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego w tym terminie, które wpłynęły do oddziału regionalnego Agencji do 30. dnia od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

3. O kolejności przysługiwania pomocy decyduje suma uzyskanych punktów, przyznanych na podstawie następujących kryteriów:

- 1) jeżeli bezrobocie w powiecie, na obszarze którego jest położona gmina, w której jest planowana realizacja operacji, według danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w miesiącu poprzedzającym miesiąc podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w § 14 ust. 1, było:
 - a) najwyższe w województwie - 5 punktów,
 - b) niższe niż bezrobocie, o którym mowa w lit. a - liczba punktów, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku, jest proporcjonalnie mniejsza od liczby punktów określonej w lit. a, zgodnie z wartością bezrobocia;
- 2) jeżeli podstawowy dochód podatkowy gminy, w której jest planowana realizacja operacji, w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wskaźnik G) obliczany zgodnie z przepisami o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, obowiązujący w roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, jest:
 - a) najniższy w województwie - 5 punktów,
 - b) wyższy niż dochód, o którym mowa w lit. a - liczba punktów, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku, jest proporcjonalnie mniejsza od liczby punktów określonej w lit. a, zgodnie z wysokością wskaźnika G;
- 3) planowana do utworzenia przez wnioskodawcę liczba miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne wynosi:
 - a) co najmniej 3 etaty - 2 punkty,
 - b) mniej niż 3 etaty - liczba punktów, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku, jest proporcjonalnie mniejsza od liczby punktów określonej w lit. a, zgodnie z liczbą etatów.

4. Kolejność, o której mowa w ust. 1, jest ustalana od operacji, która uzyskała największą liczbę punktów, do operacji, która uzyskała najmniejszą liczbę punktów.

5. W przypadku operacji o tej samej liczbie punktów o kolejności przysługiwania pomocy decyduje niższa wartość wnioskowanej kwoty pomocy.

6. W przypadku operacji o tej samej liczbie punktów i identycznej wartości wnioskowanej kwoty pomocy, w pierwszej kolejności pomoc przysługuje wnioskodawcy wykonującemu działalność gospodarczą przed wnioskodawcą podejmującym wykonywanie działalności gospodarczej.

7. W przypadku wnioskodawców wykonujących działalność gospodarczą, których operacje mają tę samą liczbę punktów i identyczną wartość wnioskowanej pomocy o kolejności przysługiwania pomocy decyduje wcześniejsza data wpisu do ewidencji działalności gospodarczej albo rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, albo ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązującą do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych.

8. Prezes Agencji nie później niż w terminie 40 dni od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, informację o kolejności przysługiwania pomocy w danym województwie. Informacja ta jest aktualizowana w przypadkach, o których mowa w ust. 9 i 10.

9. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy, które zostały złożone w terminie, o którym mowa w § 14 ust. 2, ale wpłynęły do właściwego oddziału regionalnego Agencji po 30. dniu od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, pomoc przysługuje w kolejności określonej przy zastosowaniu kryteriów oceny operacji, po wnioskach o przyznanie pomocy, dla których określono kolejność zgodnie z ust. 1-7.

10. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy, które zostały złożone w terminie, o którym mowa w § 14 ust. 2, do oddziału regionalnego Agencji, który nie jest właściwy, a następnie ustalono dla nich kolejność przysługiwania pomocy w oddziale regionalnym Agencji, który nie jest właściwy, pomoc przysługuje w kolejności ustalonej przy zastosowaniu kryteriów oceny operacji, we właściwym oddziale regionalnym Agencji, po wnioskach o przyznanie pomocy, których kolejność ustalono zgodnie z ust. 1-7.

11. Jeżeli dane zawarte we wniosku o przyznanie pomocy, mające wpływ na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy, ulegną zmianie, aktualizacji informacji o kolejności przysługiwania pomocy w

danym oddziale regionalnym Agencji dokonuje się wyłącznie w przypadku, gdy z nowych danych wynika, że pomoc przysługuje w dalszej kolejności niż pierwotnie ustalona.

12. Wniosek o przyznanie pomocy rozpatruje się w terminie 5 miesięcy od dnia podania do publicznej wiadomości informacji, o której mowa w ust. 8.

13. W przypadku nierozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy w terminie, o którym mowa w ust. 12, Agencja zawiadamia wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, podając nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 20. 1. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy Agencja wyznacza niezwłocznie wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

2. W przypadku gdy wnioskodawca nie stawił się w wyznaczonym przez Agencję terminie w celu zawarcia umowy albo odmówił jej podpisania, Agencja nie przyznaje pomocy, chyba że wnioskodawca zawarł umowę w innym terminie:

- 1) uzgodnionym z Agencją przed upływem terminu wyznaczonego w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1, nie dłuższym niż miesiąc, albo
- 2) wyznaczonym przez Agencję, nie dłuższym niż 21 dni od dnia upływu terminu wyznaczonego w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku nieprzyznania pomocy na podstawie ust. 2 Agencja informuje o tym wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

§ 21. Agencja, na uzasadnioną prośbę wnioskodawcy, może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez wnioskodawcę określonej czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, przy czym przedłużenie terminów wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności nie może przekroczyć łącznie 30 dni.

§ 22. 1. W razie uchybienia terminu wykonania przez wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy Agencja, na prośbę wnioskodawcy, przywraca termin wykonania tych czynności, jeżeli wnioskodawca:

- 1) wniósł prośbę w terminie 45 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia;
- 2) jednocześnie z wniesieniem prośby dopełnił czynności, dla której był określony termin;
- 3) uprawdopodobnił, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

2. Przywrócenie terminu do złożenia prośby, o której mowa w ust. 1, jest niedopuszczalne.
3. (uchylony).

§ 23. 1. Wezwanie przez Agencję wnioskodawcy do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy do czasu wykonania przez wnioskodawcę tych czynności.

1a. Dokonanie przez wnioskodawcę zmiany, o której mowa w § 18 ust. 7, wydłuża o miesiąc termin rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy.

2. Jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości co do możliwości przyznania pomocy, termin rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień, opinii lub wyjaśnienia okoliczności budzących wątpliwości co do możliwości przyznania pomocy, o czym Agencja informuje na piśmie wnioskodawcę.

§ 24. 1. W razie śmierci wnioskodawcy, rozwiązania osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, przekształcenia wnioskodawcy lub innego zdarzenia prawnego, w których wyniku zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości przedsiębiorstwa wnioskodawcy albo jego części w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, ze względu na istotę działania "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw", następca prawny wnioskodawcy albo nabywca przedsiębiorstwa albo jego części nie może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy.

2. Wniosek złożony przez wnioskodawcę, o którym mowa w ust. 1, Agencja pozostawia bez rozpatrzenia z chwilą uprawdopodobnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

§ 25. 1. Umowę zawiera się na formularzu opracowanym przez Agencję i udostępnionym na stronie internetowej administrowanej przez Agencję.

2. Poza postanowieniami określonymi w art. 23 ustawy umowa może zawierać inne postanowienia dotyczące realizacji operacji, w szczególności zobowiązania beneficjenta dotyczące:

- 1) osiągnięcia celu operacji, w tym w zakresie zatrudnienia, i zachowania tego celu;
- 2) niefinansowania realizacji operacji z udziałem innych środków publicznych;
- 3) ograniczeń lub warunków w zakresie:
 - a) przenoszenia własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji lub sposobu ich wykorzystania,
 - b) rodzaju i czasu trwania wykonywanej działalności związanej z przyznaną pomocą, miejsca zarejestrowania oraz lokalizacji siedziby lub oddziału;
- 4) umożliwienia przeprowadzania kontroli związanych z przyznaną pomocą;
- 5) przechowywania dokumentów związanych z przyznaną pomocą;
- 6) informowania Agencji o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy.

3. Zobowiązania, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3-6, dotyczą okresu pięcioletniego, z wyjątkiem zobowiązania w zakresie zatrudnienia, które dotyczy okresu dwuletniego. Okresy te są liczone:

- 1) w przypadku zobowiązań, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 3, 4 i 6, z wyjątkiem zobowiązania w zakresie zatrudnienia - od dnia przyznania pomocy;
- 2) w przypadku zobowiązania w zakresie zatrudnienia oraz zobowiązania, o którym mowa w ust. 2 pkt 5 - od dnia dokonania płatności:
 - a) ostatecznej - w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu,
 - b) w wyniku której po raz pierwszy w ramach operacji zostały zrefundowane koszty kwalifikowalne, o których mowa w § 13 ust. 1 pkt 7 - w przypadku operacji obejmujących wyłącznie inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu,
 - c) w wyniku której w ramach operacji zostały zrefundowane wszystkie koszty kwalifikowalne, o których mowa w § 13 ust. 1 pkt 1-6 i ust. 3 - w przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające, jak i niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu.

4. Umowa zawiera również:

- 1) postanowienia dotyczące warunków i sposobu pozyskiwania przez Agencję od beneficjenta danych, o których mowa w art. 7 ust. 4 pkt 1 ustawy;
- 2) postanowienia dotyczące dokonywania zmian w umowie, z uwzględnieniem, że zmiana umowy w zakresie zobowiązań beneficjenta, o których mowa w ust. 2:
 - a) pkt 1 i 2, jest nieważna,
 - b) pkt 3, może być dokonana w przypadku zaistnienia wyjątkowych okoliczności;
- 3) wykaz dokumentów, jakie dołącza się do wniosku o płatność.

§ 26. 1. Zabezpieczeniem należytego wykonania przez beneficjenta zobowiązań określonych w umowie jest weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu udostępnionym przez Agencję.

2. Weksel wraz z deklaracją wekslową są:

- 1) podpisywane przez beneficjenta w obecności upoważnionego pracownika Agencji;
- 2) składane w oddziale regionalnym Agencji w dniu zawarcia umowy.

3. Beneficjent będący osobą fizyczną dołącza do umowy oświadczenie:

- 1) małżonka o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej rozdzielności majątkowej;
- 2) współwłaściciela albo współwłaścicieli przedsiębiorstwa oraz ich małżonków o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy albo o niepozostawaniu w związku małżeńskim, albo o ustanowionej rozdzielności majątkowej - w przypadku gdy operacja dotyczy wyłącznie przedsiębiorstwa stanowiącego współwłasność osób fizycznych.

§ 27. 1. Środki finansowe z tytułu pomocy wypłaca się na warunkach określonych w umowie, z tym że środki te mogą być wypłacone, jeżeli beneficjent:

- 1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz w przepisach odrębnych, których regulacje dotyczą realizacji operacji;
- 2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;
- 3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych.

2. W przypadku gdy beneficjent nie spełnił któregokolwiek z warunków, o których mowa w ust. 1,

środki finansowe z tytułu pomocy mogą być wypłacone w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami, oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

§ 27a. 1. Agencja, na uzasadnioną prośbę beneficjenta, może wyrazić zgodę na zakończenie realizacji operacji lub złożenie wniosku o płatność ostateczną po upływie terminów określonych w § 10 ust. 2 pkt 3 albo ust. 3 pkt 1 lit. d, w terminie późniejszym, nie dłuższym niż 6 miesięcy od upływu tych terminów, ale nie później niż do dnia 30 czerwca 2015 r.

2. Zgoda, o której mowa w ust. 1, może zostać wyrażona również po upływie terminu zakończenia realizacji operacji lub złożenia wniosku o płatność ostateczną.

§ 28. W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu beneficjent, w terminie określonym w umowie, składa w oddziale regionalnym Agencji, przed dniem złożenia wniosku o płatność pośrednią, w którym zostaną ujęte po raz pierwszy raty zapłacone z tytułu umowy leasingu:

- 1) umowę leasingu wraz z harmonogramem spłaty rat;
- 2) (uchylony).

§ 29. 1. Środki finansowe z tytułu pomocy są wypłacane na warunkach określonych w umowie, z tym że środki te są wypłacane na wniosek o płatność.

2. Wniosek o płatność składa się osobiście albo przez upoważnioną osobę, bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.

3. (uchylony).

4. Do wniosku o płatność stosuje się odpowiednio przepis § 16 ust. 2.

§ 30. 1. Jeżeli wniosek o płatność jest wypełniony nieprawidłowo lub zawiera braki, Agencja wzywa beneficjenta, w formie pisemnej, do ich usunięcia w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

2. Jeżeli beneficjent pomimo wezwania, o którym mowa w ust. 1, nie usunął nieprawidłowości lub braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

3. Jeżeli beneficjent pomimo wezwania do usunięcia pozostałych nieprawidłowości lub braków nie usunął ich w terminie, Agencja rozpatruje wniosek o płatność w zakresie, w jakim został wypełniony, oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów.

4. Agencja w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność może wzywać beneficjenta, w formie pisemnej, do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania.

§ 31. 1. Agencja rozpatruje wniosek o płatność w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

1a. Agencja, na uzasadnioną prośbę beneficjenta, może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez beneficjenta określonej czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy, przy czym przedłużenie terminów wykonania przez beneficjenta określonych czynności nie może przekroczyć łącznie 6 miesięcy.

2. Agencja dokonuje wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o płatność.

3. Do trybu rozpatrywania wniosku o płatność stosuje się przepisy § 22 i 23.

§ 32. 1. W razie śmierci, rozwiązania, przekształcenia beneficjenta albo połączenia beneficjenta z innym podmiotem następcy prawnemu beneficjenta może być przyznana pomoc na operację, którą realizował beneficjent, jeżeli:

- 1) są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy;
- 2) na następcę prawnego beneficjenta przeszły prawa beneficjenta nabyte w ramach realizacji tej operacji oraz inne prawa niezbędne do jej zrealizowania.

2. Wniosek następcy prawnego beneficjenta o przyznanie pomocy, zwany dalej "wnioskiem następcy", składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, w terminie 2 miesięcy od dnia zaistnienia zdarzenia określonego w ust. 1.

3. Do wniosku następcy dołącza się dokument potwierdzający fakt zaistnienia następstwa prawnego.

4. W przypadku następstwa prawnego będącego wynikiem śmierci beneficjenta, jeżeli nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, spadkobierca dołącza do wniosku następcy zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:

- 1) potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
- 2) potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji, wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego albo kopią tego potwierdzenia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo upoważnionego pracownika Agencji.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, spadkobierca przekazuje Agencji prawomocne postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

6. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo z zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca, spadkobierca, który złożył wniosek następcy, dołącza do tego wniosku oświadczenia pozostałych spadkobierców, że wyrażają zgodę na przyznanie pomocy temu spadkobiercy.

7. W przypadku złożenia wniosku następcy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, Agencja nie przyznaje pomocy, o czym informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

8. Wniosek następcy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

9. W przypadku nierozpatrzenia wniosku następcy w terminie, o którym mowa w ust. 8, Agencja zawiadamia, w formie pisemnej, wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy jednak niż 2 miesiące.

10. Do wniosku następcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się odpowiednio przepisy § 17 ust. 1 pkt 1-3, pkt 4 lit. b, pkt 6 i 8 oraz ust. 2-2b i 4, § 18 ust. 2-7 oraz § 20-23.

§ 33. 1. W razie nabycia przedsiębiorstwa albo jego części, objętych realizowaną operacją, pomoc może być przyznana nabywcy po uprzednim zgłoszeniu Agencji przez beneficjenta zamiaru zbycia przedsiębiorstwa albo jego części, jeżeli są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy.

2. Agencja po otrzymaniu zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, ustala, czy względy ekonomiczne oraz osiągnięcie i zachowanie celu działania "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw" uzasadniają zbycie przedsiębiorstwa albo jego części w celu kontynuacji realizacji operacji, oraz informuje beneficjenta o warunkach ubiegania się o przyznanie pomocy przez nabywcę, w tym o okolicznościach faktycznych lub prawnych wykluczających przyznanie pomocy.

3. Dokonując ustalenia, o którym mowa w ust. 2, Agencja może żądać od beneficjenta przedłożenia stosownych dokumentów lub złożenia wyjaśnień.

§ 34. 1. Wniosek nabywcy o przyznanie pomocy, zwany dalej "wnioskiem nabywcy", składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, w terminie 2 miesięcy od dnia nabycia przedsiębiorstwa albo jego części, o których mowa w § 33 ust. 1.

2. Do wniosku nabywcy dołącza się dokument potwierdzający nabycie przedsiębiorstwa albo jego części, o których mowa w § 33 ust. 1.

3. W przypadku złożenia wniosku nabywcy po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, Agencja nie przyznaje pomocy, o czym informuje wnioskodawcę, w formie pisemnej, podając przyczyny nieprzyznania pomocy.

4. Wniosek nabywcy rozpatruje się w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia.

5. W przypadku nierozpatrzenia wniosku nabywcy w terminie, o którym mowa w ust. 4, Agencja zawiadamia, w formie pisemnej, wnioskodawcę o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin rozpatrzenia wniosku, nie dłuższy jednak niż 2 miesiące.

6. Do wniosku nabywcy i trybu jego rozpatrywania stosuje się odpowiednio przepisy § 17 ust. 1 pkt 1-3, pkt 4 lit. b, pkt 6 i 8 oraz ust. 2-2b i 4, § 18 ust. 2-7 oraz § 20-23.

§ 35. 1. Wysokość pomocy przyznanej następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy przedsiębiorstwa beneficjenta albo jego części nie może przekraczać kwoty pomocy, która nie została wypłacona temu beneficjentowi.

2. Umowa zawarta między Agencją a następcą prawnym beneficjenta albo nabywcą przedsiębiorstwa beneficjenta albo jego części określa warunki kontynuacji realizacji operacji będącej przedmiotem umowy z beneficjentem.

3. Do umowy, o której mowa w ust. 2, w tym do warunków kontynuacji realizacji operacji, stosuje się odpowiednio przepisy § 4-10 oraz § 25-27.

§ 36. 1. W przypadkach określonych w § 32 i 33 pomoc przyznaje się następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy przedsiębiorstwa beneficjenta albo jego części do wysokości limitu, o którym mowa w § 12 ust. 1.

2. Jeżeli suma kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę przedsiębiorstwa beneficjenta albo jego części i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji, których realizacja nie została jeszcze zakończona przez beneficjenta i jego następcę prawnego albo nabywcę przedsiębiorstwa beneficjenta albo jego części, przekracza limit, o którym mowa w § 12 ust. 1, następca prawny beneficjenta i nabywca przedsiębiorstwa beneficjenta albo jego części nie zwraca pomocy wypłaconej przed dniem zaistnienia następstwa prawnego albo nabycia przedsiębiorstwa beneficjenta albo jego części, jeżeli ten następca prawny albo nabywca realizuje zobowiązania beneficjenta.

§ 37. 1. Obliczania i oznaczania terminów związanych z wykonywaniem czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy i wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy dokonuje się zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi terminów.

2. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego albo złożono w polskim urzędzie konsularnym.

§ 38. 1. Innymi niż wymienione w przepisach rozporządzenia nr 1974/2006 kategoriami siły wyższej lub wyjątkowymi okolicznościami, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot całości lub części pomocy, są:

- 1) wywłaszczenie części nieruchomości związanej z operacją, jeżeli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu zawarcia umowy;
- 2) katastrofa naturalna powodująca trwałe uszkodzenie nieruchomości lub obiektów będących przedmiotem operacji;
- 3) wypadek lub awaria skutkujące zniszczeniem budynku, budowli lub innego mienia w stopniu uniemożliwiającym ich dalsze używanie zgodnie z założonym celem operacji;
- 4) kradzież mienia będącego przedmiotem operacji, z wyłączeniem kradzieży, która nastąpiła na skutek niezachowania należytej staranności przez beneficjenta;
- 5) przeniesienie przez beneficjenta, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy, własności lub posiadania przedsiębiorstwa albo jego części objętych realizowaną operacją lub przeniesienie własności lub posiadania nabytych dóbr objętych operacją, jeżeli przeniesienie to nastąpi na rzecz podmiotu, który spełnia warunki przyznania i wypłaty pomocy oraz przejmie zobowiązania dotychczasowego beneficjenta;
- 6) zmiana w całości lub w części, za zgodą Agencji, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy, przeznaczenia nabytych przez beneficjenta dóbr, wyremontowanych lub wybudowanych budynków lub budowli, jeżeli nowy sposób ich wykorzystania nie naruszy celu i zakresu działania, o którym mowa w § 1.

2. Sposób postępowania beneficjenta i Agencji w razie wystąpienia okoliczności siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy, określa umowa.

3. Wyrażając zgodę, o której mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, Agencja uwzględnia przepis art. 72 rozporządzenia nr 1698/2005.

§ 39. Poza okolicznościami siły wyższej i wyjątkowymi okolicznościami wymienionymi w § 38 ust. 1 oraz w przepisach rozporządzenia nr 1974/2006 beneficjent nie jest zobowiązany do zwrotu pomocy za tę część operacji, która została zrealizowana zgodnie z warunkami, o których mowa w § 27 ust. 1, jeżeli cel operacji został osiągnięty i zachowany.

§ 40. W przypadku wniosków o przyznanie pomocy złożonych do dnia 31 grudnia 2009 r. pomoc jest przyznawana również na operacje obejmujące wyłącznie inwestycje związane z wykonywaniem działalności gospodarczej w zakresie określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia stanowiącym wykaz działalności gospodarczych, w których zakresie może być przyznana pomoc, jeżeli są spełnione warunki określone w § 9 i 10.

§ 41. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej - rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 216, poz. 1599).

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

WYKAZ DZIAŁALNOŚCI NIEROLNICZYCH, W KTÓRYCH ZAKRESIE MOŻE BYĆ PRYZNANA POMOC

ZAŁĄCZNIK Nr 2

WYKAZ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH, W KTÓRYCH ZAKRESIE MOŻE BYĆ PRYZNANA POMOC NA PODSTAWIE WNIOSKÓW O PRYZNANIE POMOCY ZŁOŻONYCH DO DNIA 31 GRUDNIA 2009 R.

Numer Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)	Rodzaj działalności
1	2
01.11.A	Uprawa zbóż - dotyczy wyłącznie przetwórstwa słomy na cele energetyczne
01.11.C	Uprawa roślin przemysłowych i pozostałe uprawy rolne, gdzie indziej niesklasyfikowane - dotyczy wyłącznie przetwórstwa słomy innej niż ze zbóż na cele energetyczne
01.13.Z	Uprawa drzew i krzewów owocowych, roślin jagodowych i orzechów oraz uprawa roślin wykorzystywanych do produkcji napojów i przypraw - w zakresie ograniczonym do wytwarzania win przez producenta winogron
01.41.A	Działalność usługowa związana z uprawami rolnymi
01.41.B	Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni
01.42.Z	Działalność usługowa związana z chowem i hodowlą zwierząt, z wyłączeniem działalności weterynaryjnej
01.50.Z	Gospodarka łowiecka, hodowla i pozyskiwanie zwierząt łownych, włączając działalność usługową
02.02.Z	Działalność usługowa związana z leśnictwem
10.30.Z	Wydobywanie, wzbogacanie i brykietowanie torfu
14.11.Z	Wydobywanie kamieni ozdobnych oraz kamienia dla potrzeb budownictwa
14.12.Z	Wydobywanie skał wapiennych, gipsu i kredy
14.13.Z	Wydobywanie łupków
14.21.Z	Wydobywanie żwiru i piasku
14.22.Z	Wydobywanie gliny i kaolinu
14.50.Z	Pozostałe górnictwo, gdzie indziej niesklasyfikowane

15.11.Z	Produkcja mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu i królików
15.12.Z	Produkcja mięsa z drobiu i królików
15.13.A	Produkcja konserw, przetworów z mięsa, produktów mięsnych i krwi
15.31.Z	Przetwórstwo i konserwowanie ziemniaków
15.32.Z	Produkcja soków z owoców i warzyw
15.33.A	Przetwórstwo i konserwowanie owoców i warzyw, gdzie indziej niesklasyfikowane, z wyłączeniem działalności usługowej
15.41.Z	Produkcja nieoczyszczonych olejów i tłuszczów
15.43.Z	Produkcja margaryny i podobnych tłuszczów jadalnych
15.51.Z	Przetwórstwo mleka i wyrób serów
15.52.Z	Produkcja lodów
15.61.Z	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
15.62.Z	Wytwarzanie skrobi i produktów skrobiowych
15.71.Z	Produkcja pasz dla zwierząt gospodarskich i ryb
15.72.Z	Produkcja karmy dla zwierząt domowych
15.81.A	Produkcja pieczywa
15.81.B	Produkcja wyrobów ciastkarskich świeżych
15.82.Z	Produkcja wyrobów piekarskich i ciastkarskich o przedłużonej trwałości
15.84.Z	Produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych
15.85.Z	Produkcja makaronów, klusek i podobnych wyrobów mącznych
15.86.Z	Przetwórstwo herbaty i kawy
15.87.Z	Produkcja przypraw
15.88.Z	Produkcja odżywek oraz żywności dietetycznej
15.89.Z	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana
15.91.Z	Produkcja napojów alkoholowych destylowanych
15.93.Z	Produkcja win gronowych
15.94.Z	Produkcja jabłecznika i win owocowych
15.96.Z	Produkcja piwa
15.98.Z	Produkcja wód mineralnych i napojów bezalkoholowych
17.11.Z	Produkcja przędzy bawełnianej
17.12.Z	Produkcja przędzy wełnianej zgrzebnej
17.13.Z	Produkcja przędzy wełnianej czesankowej

17.14.Z	Produkcja przędzy lnianej
17.15.Z	Produkcja przędzy z jedwabiu oraz włókien chemicznych
17.16.Z	Produkcja nici do szycia
17.17.Z	Produkcja przędzy z włókien tekstylnych pozostała
17.21.Z	Produkcja tkanin bawełnianych
17.22.Z	Produkcja tkanin wełnianych zgrzebnych
17.23.Z	Produkcja tkanin wełnianych czesankowych
17.24.Z	Produkcja tkanin z jedwabiu oraz włókien chemicznych
17.25.Z	Produkcja tkanin pozostałych
17.30.Z	Wykończanie materiałów włókienniczych
17.40.A	Produkcja gotowych wyrobów włókienniczych, z wyłączeniem odzieży i działalności usługowej
17.40.B	Działalność usługowa w zakresie naprawy wyrobów z brezentu i wyposażenia kempingowego
17.51.Z	Produkcja dywanów i chodników
17.52.A	Produkcja wyrobów powroźniczych i sieciowych, z wyłączeniem działalności usługowej
17.52.B	Działalność usługowa w zakresie naprawy sieci i wyrobów powroźniczych
17.53.Z	Produkcja włókien i wyrobów wykonanych z włókien, z wyłączeniem odzieży
17.54.Z	Produkcja wyrobów włókienniczych pozostałych, gdzie indziej niesklasyfikowana
17.60.Z	Produkcja dzianin
17.71.Z	Produkcja wyrobów pończoszniczych
17.72.Z	Produkcja odzieży dzianej
18.10.Z	Produkcja odzieży skórzanej
18.21.Z	Produkcja ubrań roboczych
18.22.A	Produkcja ubrań wierzchnich dla mężczyzn i chłopców, pozostała
18.22.B	Produkcja ubrań wierzchnich dla kobiet i dziewcząt, pozostała
18.23.Z	Produkcja bielizny
18.24.Z	Produkcja pozostałej odzieży i dodatków do odzieży, gdzie indziej niesklasyfikowana
18.30.Z	Wyprawianie i barwienie skór futerkowych; produkcja wyrobów futrzarskich
19.10.Z	Produkcja skór wyprawionych
19.20.Z	Produkcja wyrobów kaletniczych i rymarskich
19.30.A	Produkcja obuwia, z wyłączeniem sportowego
19.30.B	Produkcja obuwia sportowego

20.10.A	Produkcja wyrobów tartacznych
20.10.B	Działalność usługowa w zakresie impregnowania drewna
20.20.Z	Produkcja arkuszy fornirowych; produkcja płyt i sklejek
20.30.Z	Produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa
20.40.Z	Produkcja opakowań drewnianych
20.51.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z drewna
20.52.Z	Produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania
21.11.Z	Produkcja masy włóknistej
21.12.Z	Produkcja papieru i tektury
21.21.Z	Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury
21.22.Z	Produkcja papierowych artykułów gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych
21.23.Z	Produkcja papierowych artykułów piśmiennych
21.24.Z	Produkcja tapet
21.25.Z	Produkcja pozostałych artykułów z papieru i tektury, gdzie indziej niesklasyfikowana
22.22.Z	Działalność poligraficzna pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
22.23.Z	Introligatorstwo
22.24.Z	Działalność usługowa związana z przygotowaniem druku
22.25.Z	Działalność graficzna pomocnicza
24.51.Z	Produkcja środków myjących i czyszczących
24.52.Z	Produkcja artykułów kosmetycznych i toaletowych
24.63.Z	Produkcja olejków eterycznych
25.12.Z	Bieżnikowanie opon
25.13.Z	Produkcja pozostałych wyrobów gumowych
25.21.Z	Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych
25.22.Z	Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
25.23.Z	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa
25.24.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych
26.11.Z	Produkcja szkła płaskiego
26.12.Z	Produkcja szkła płaskiego obrobionego i wyrobów ze szkła płaskiego
26.13.Z	Produkcja szkła gospodarczego
26.21.Z	Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych
26.22.Z	Produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych

26.25.Z	Produkcja ceramicznych wyrobów pozostałych
26.30.Z	Produkcja płytek ceramicznych
26.40.Z	Produkcja ceramiki budowlanej
26.61.Z	Produkcja betonowych wyrobów budowlanych
26.62.Z	Produkcja gipsowych wyrobów dla budownictwa
26.66.Z	Produkcja pozostałych wyrobów betonowych, cementowych i gipsowych
26.70.Z	Cięcie, formowanie i wykończanie kamienia ozdobnego i kamieni dla budownictwa
26.81.Z	Produkcja technicznych wyrobów ściernych
26.82.Z	Produkcja pozostałych wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
27.31.Z	Produkcja sztab, prętów i profili ciągnionych na zimno
27.32.Z	Produkcja wyrobów płaskich walcowanych na zimno
27.33.Z	Produkcja wyrobów formowanych na zimno
27.34.Z	Produkcja drutów
27.44.B	Produkcja wyrobów miedzianych w postaci półproduktów
27.51.Z	Odlewnictwo żeliwa
27.52.Z	Odlewnictwo staliwa
27.53.Z	Odlewnictwo metali lekkich
27.54.A	Odlewnictwo miedzi i stopów miedzi
27.54.B	Odlewnictwo pozostałych metali nieżelaznych, z wyłączeniem odlewnictwa miedzi i stopów miedzi
28.11.A	Produkcja budynków prefabrykowanych z metalu, z wyłączeniem działalności usługowej
28.11.B	Produkcja konstrukcji metalowych, z wyłączeniem działalności usługowej
28.11.C	Działalność usługowa w zakresie instalowania konstrukcji metalowych
28.12.Z	Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej
28.22.Z	Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania
28.30.A	Produkcja wytwornic pary
28.40.Z	Kucie, prasowanie, wytłaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków
28.51.Z	Obróbka metali i nakładanie powłok na metale
28.52.Z	Obróbka mechaniczna elementów metalowych
28.61.Z	Produkcja wyrobów nożowniczych i sztuców
28.62.Z	Produkcja narzędzi
28.63.Z	Produkcja zamków i zawiasów

28.71.Z	Produkcja pojemników metalowych
28.72.Z	Produkcja opakowań z metali lekkich
28.73.Z	Produkcja wyrobów z drutu
28.74.Z	Produkcja złączy, śrub, łańcuchów i sprężyn
28.75.A	Produkcja wyrobów metalowych przeznaczonych do łazienek i kuchni
28.75.B	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych
29.11.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy oraz konserwacji silników i turbin, z wyłączeniem silników lotniczych, samochodowych i motocyklowych
29.13.Z	Produkcja kurków i zaworów
29.21.Z	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych
29.24.A	Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem działalności usługowej
29.24.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana
29.32.A	Produkcja pozostałych maszyn dla rolnictwa i leśnictwa, z wyłączeniem działalności usługowej
29.32.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn rolniczych i leśnych
29.41.A	Produkcja narzędzi ręcznych mechanicznych, z wyłączeniem działalności usługowej
29.41.B	Działalność usługowa w zakresie naprawy i konserwacji narzędzi ręcznych mechanicznych
29.42.A	Produkcja pozostałych narzędzi mechanicznych do obróbki metalu, z wyłączeniem działalności usługowej
29.42.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek i pozostałych narzędzi mechanicznych do obróbki metalu
29.43.A	Produkcja pozostałych narzędzi mechanicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem działalności usługowej
29.43.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji pozostałych narzędzi mechanicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
29.52.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn dla górnictwa i budownictwa
29.53.Z	Produkcja maszyn stosowanych w przetwórstwie żywności, tytoniu i produkcji napojów
29.54.Z	Produkcja maszyn dla przemysłu włókienniczego, odzieżowego i skórzanego
29.55.Z	Produkcja maszyn dla przemysłu papierniczego
29.56.A	Produkcja pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia, z wyłączeniem działalności usługowej
29.56.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia

29.71.Z	Produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
29.72.Z	Produkcja nieelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
30.01.Z	Produkcja maszyn biurowych
31.10.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy, konserwacji i przewijania silników elektrycznych, prądnic i transformatorów
31.20.A	Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej, z wyłączeniem działalności usługowej
31.20.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji elektrycznej aparatury rozdzielczej i sterowniczej
31.50.Z	Produkcja sprzętu oświetleniowego i lamp elektrycznych
31.62.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji sprzętu elektrycznego, gdzie indziej niesklasyfikowana
32.30.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji sprzętu radiowo-telewizyjnego oraz sprzętu do operowania dźwiękiem i obrazem
33.20.A	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, nawigacyjnych i pozostałego przeznaczenia, z wyłączeniem działalności usługowej
33.20.B	Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych, badawczych, testujących, nawigacyjnych
33.30.Z	Produkcja systemów do sterowania procesami przemysłowymi
33.40.Z	Produkcja instrumentów optycznych i sprzętu fotograficznego
33.50.Z	Produkcja zegarów i zegarków
34.30.A	Produkcja części i akcesoriów do pojazdów samochodowych i ich silników
34.30.B	Produkcja pasów bezpieczeństwa, drzwi i zderzaków do pojazdów samochodowych
35.12.Z	Produkcja oraz naprawa łodzi wycieczkowych i sportowych
35.42.Z	Produkcja rowerów
35.43.Z	Produkcja wózków inwalidzkich
35.50.Z	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
36.11.Z	Produkcja krzeseł i mebli do siedzenia
36.12.Z	Produkcja mebli biurowych i sklepowych, pozostała
36.13.Z	Produkcja mebli kuchennych
36.14.A	Produkcja mebli pozostała, z wyłączeniem działalności usługowej
36.14.B	Działalność usługowa w zakresie wykończania mebli
36.15.Z	Produkcja materaców
36.21.Z	Produkcja monet
36.22.Z	Produkcja wyrobów jubilerskich i podobnych, gdzie indziej niesklasyfikowana

36.30.Z	Produkcja instrumentów muzycznych
36.40.Z	Produkcja sprzętu sportowego
36.50.Z	Produkcja gier i zabawek
36.61.Z	Produkcja sztucznej biżuterii
36.62.Z	Produkcja mioteł, szczotek i pędzli
36.63.Z	Produkcja wyrobów pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
37.10.Z	Przetwarzanie odpadów metalowych, włączając złom
37.20.Z	Przetwarzanie odpadów niemetalowych, włączając wyroby wybrakowane
40.21.Z	Wytwarzanie paliw gazowych - w zakresie ograniczonym do produkcji gazu uzyskanego jako produkt uboczny pochodzenia rolniczego lub z odpadów
45.11.Z	Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych; roboty ziemne
45.12.Z	Wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich
45.21.A	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych związanych ze wznoszeniem budynków
45.21.F	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich, gdzie indziej niesklasyfikowanych
45.21.G	Wykonywanie robót budowlanych w zakresie montażu i wznoszenia budynków i budowli z elementów prefabrykowanych
45.22.Z	Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych
45.23.B	Roboty nawierzchniowe dla potrzeb budowy obiektów sportowych
45.25.A	Stawianie rusztowań
45.25.B	Roboty związane z fundamentowaniem
45.25.C	Wykonywanie robót budowlanych w zakresie wznoszenia konstrukcji stalowych
45.25.D	Wykonywanie robót budowlanych murarskich
45.25.E	Wykonywanie specjalistycznych robót budowlanych, gdzie indziej niesklasyfikowanych
45.31.A	Wykonywanie instalacji elektrycznych budynków i budowli
45.31.B	Wykonywanie instalacji elektrycznych sygnalizacyjnych
45.31.D	Wykonywanie pozostałych instalacji elektrycznych
45.32.Z	Wykonywanie robót budowlanych izolacyjnych
45.33.A	Wykonywanie instalacji centralnego ogrzewania i wentylacyjnych
45.33.B	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych
45.33.C	Wykonywanie instalacji gazowych
45.34.Z	Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych
45.41.Z	Tynkowanie
45.42.Z	Zakładanie stolarki budowlanej

45.43.A	Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian
45.43.B	Sztukatorstwo
45.44.A	Malowanie
45.44.B	Szklenie
45.45.Z	Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych
45.50.Z	Wynajem sprzętu budowlanego i burzącego z obsługą operatorską
50.20.A	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych
50.20.B	Pomoc drogowa oraz pozostała działalność usługowa związana z pojazdami samochodowymi
50.30.B	Sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych
51.11.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą płodów rolnych, żywych zwierząt, surowców dla przemysłu włókienniczego i półproduktów
51.13.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą drewna i materiałów budowlanych
51.15.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą mebli, artykułów gospodarstwa domowego i drobnych wyrobów metalowych
51.16.Z	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą wyrobów włókienniczych, odzieży, obuwia i wyrobów skórzanych
51.21.Z	Sprzedaż hurtowa zboża, nasion i pasz dla zwierząt
51.22.Z	Sprzedaż hurtowa kwiatów i roślin
51.23.Z	Sprzedaż hurtowa żywych zwierząt
51.24.Z	Sprzedaż hurtowa skór
51.31.Z	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw
51.32.Z	Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa
51.33.Z	Sprzedaż hurtowa mleka, wyrobów mleczarskich, jaj, olejów i tłuszczów jadalnych
51.34.B	Sprzedaż hurtowa napojów bezalkoholowych
51.36.Z	Sprzedaż hurtowa cukru, czekolady i wyrobów cukierniczych
51.37.Z	Sprzedaż hurtowa herbaty, kawy, kakao i przypraw
51.38.A	Sprzedaż hurtowa ryb, skorupiaków i mięczaków
51.38.B	Sprzedaż hurtowa pozostałej żywności
51.41.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów włókienniczych
51.42.Z	Sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia
51.43.Z	Sprzedaż hurtowa elektrycznych artykułów gospodarstwa domowego i artykułów radiowo-telewizyjnych
51.44.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych, porcelanowych, ceramicznych i szklanych do użytku domowego, tapet i środków czyszczących

51.45.Z	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków
51.47.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych artykułów użytku domowego i osobistego
51.53.A	Sprzedaż hurtowa drewna
51.53.B	Sprzedaż hurtowa materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego
51.54.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego
51.55.Z	Sprzedaż hurtowa wyrobów chemicznych
51.56.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych półproduktów
51.57.Z	Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu
51.81.Z	Sprzedaż hurtowa obrabiarek
51.82.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn wykorzystywanych w górnictwie, budownictwie i inżynierii lądowej i wodnej
51.83.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn dla przemysłu włókienniczego oraz maszyn do szycia i maszyn dziewiarskich
51.84.Z	Sprzedaż hurtowa komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania
51.85.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń biurowych oraz mebli biurowych
51.86.Z	Sprzedaż hurtowa części elektronicznych
51.87.Z	Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń dla przemysłu, handlu i nawigacji
51.88.Z	Sprzedaż hurtowa maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, włączając sprzedaż ciągników
52.11.Z	Sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych
52.12.Z	Sprzedaż detaliczna pozostała w niewyspecjalizowanych sklepach
52.21.Z	Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw
52.22.Z	Sprzedaż detaliczna mięsa i wyrobów z mięsa
52.23.Z	Sprzedaż detaliczna ryb, skorupiaków i mięczaków
52.24.Z	Sprzedaż detaliczna chleba, ciast, wyrobów piekarskich i cukierniczych
52.27.A	Sprzedaż detaliczna wyrobów mleczarskich i jaj, w wyspecjalizowanych sklepach
52.27.B	Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych pozostała, w wyspecjalizowanych sklepach, gdzie indziej niesklasyfikowana
52.31.Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych
52.32.Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów medycznych i ortopedycznych
52.33.Z	Sprzedaż detaliczna kosmetyków i artykułów toaletowych
52.41.Z	Sprzedaż detaliczna wyrobów włókienniczych
52.42.Z	Sprzedaż detaliczna odzieży

52.43.Z	Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych
52.44.Z	Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i artykułów użytku domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
52.45.Z	Sprzedaż detaliczna elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego, artykułów radiowo-telewizyjnych i instrumentów muzycznych
52.46.Z	Sprzedaż detaliczna drobnych wyrobów metalowych, farb i szkła
52.47.A	Sprzedaż detaliczna książek
52.47.B	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmiennych
52.48.A	Sprzedaż detaliczna mebli, wyposażenia biurowego, komputerów oraz sprzętu telekomunikacyjnego
52.48.B	Sprzedaż detaliczna sprzętu optycznego, fotograficznego oraz precyzyjnego
52.48.C	Sprzedaż detaliczna zegarów, zegarków oraz biżuterii
52.48.D	Sprzedaż detaliczna artykułów sportowych
52.48.E	Sprzedaż detaliczna gier i zabawek
52.48.F	Sprzedaż detaliczna kwiatów, roślin, nasion, nawozów
52.48.G	Sprzedaż detaliczna artykułów nieżywnościowych, w wyspecjalizowanych sklepach, gdzie indziej niesklasyfikowana (z wyłączeniem sprzedaży detalicznej broni i amunicji)
52.50.Z	Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w sklepach
52.61.Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej
52.62.A	Sprzedaż detaliczna żywności i artykułów spożywczych prowadzona na straganach i targowiskach
52.63.A	Sprzedaż detaliczna bezpośrednia prowadzona poza siecią sklepową
52.71.Z	Naprawa obuwia i pozostałych wyrobów skórzanych
52.72.Z	Naprawa elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
52.73.Z	Naprawa zegarków, zegarów i biżuterii
52.74.Z	Naprawa artykułów użytku osobistego i domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
55.10.Z	Hotele
55.21.Z	Schroniska turystyczne
55.22.Z	Pola kempingowe, włączając pola dla samochodowych przyczep kempingowych
55.23.Z	Miejsca krótkotrwałego zakwaterowania pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane
55.30.A	Restauracje
55.30.B	Placówki gastronomiczne pozostałe
55.40.Z	Bary
55.51.Z	Stołówki

55.52.Z	Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)
60.21.B	Transport pasażerski międzymiastowy
60.21.C	Transport pasażerski rozkładowy pozostały
60.23.Z	Transport lądowy pasażerski, pozostały
60.24.A	Transport drogowy towarów pojazdami specjalizowanymi
60.24.B	Transport drogowy towarów pojazdami uniwersalnymi
60.24.C	Wynajem samochodów ciężarowych z kierowcą
61.10.B	Transport wodny przybrzeżny
61.20.Z	Transport wodny śródlądowy
62.10.Z	Transport lotniczy regularny
62.20.Z	Transport lotniczy nieregularny
63.12.B	Magazynowanie i przechowywanie towarów w portach śródlądowych
63.12.C	Magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach
63.21.Z	Działalność wspomagająca transport lądowy, pozostała
63.30.A	Działalność organizatorów turystyki
63.30.B	Działalność pośredników turystycznych
63.30.C	Działalność agentów turystycznych
63.30.D	Działalność turystyczna pozostała
63.40.B	Działalność śródlądowych agencji transportowych
63.40.C	Działalność pozostałych transportowych agencji wodnych
64.12.A	Działalność kurierska
64.12.B	Działalność pocztowa
67.20.Z	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi
71.10.Z	Wynajem samochodów osobowych
71.21.Z	Wynajem pozostałych środków transportu lądowego
71.22.Z	Wynajem środków transportu wodnego
71.31.Z	Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych
71.32.Z	Wynajem maszyn i urządzeń budowlanych
71.34.Z	Wynajem pozostałych maszyn i urządzeń
71.40.Z	Wypożyczanie artykułów użytku osobistego i domowego
72.10.Z	Doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego
72.21.Z	Działalność edycyjna w zakresie oprogramowania

72.22.Z	Działalność w zakresie oprogramowania, pozostała
72.30.Z	Przetwarzanie danych
74.12.Z	Działalność rachunkowo-księgowa
74.13.Z	Badanie rynku i opinii publicznej
74.14.A	Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
74.20.A	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego
74.30.Z	Badania i analizy techniczne
74.40.Z	Reklama
74.50.A	Działalność związana z rekrutacją i udostępnianiem pracowników
74.50.B	Działalność jednoosobowych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą wyłącznie na rzecz jednego podmiotu
74.60.Z	Działalność detektywistyczna i ochroniarska
74.70.Z	Sprzątanie i czyszczenie obiektów
74.81.Z	Działalność fotograficzna
74.82.Z	Działalność związana z pakowaniem
74.85.Z	Działalność związana z tłumaczeniami i usługami sekretarskimi
74.87.A	Działalność związana z organizacją targów i wystaw
80.10.A	Przedszkola
80.41.Z	Działalność szkół nauki jazdy
80.42.A	Nauka języków obcych
80.42.B	Kształcenie ustawiczne dorosłych i pozostałe formy kształcenia, gdzie indziej nieś klasyfikowane
85.14.A	Działalność fizjoterapeutyczna
85.20.Z	Działalność weterynaryjna
85.31.B	Pomoc społeczna pozostała, z zakwaterowaniem
85.32.A	Żłobki
90.01.Z	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków
90.02.Z	Gospodarowanie odpadami
90.03.Z	Działalność sanitarna i pokrewna
92.33.Z	Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki
92.34.Z	Działalność rozrywkowa pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
92.51.B	Działalność bibliotek innych niż publiczne

92.61.Z	Działalność stadionów i pozostałych obiektów sportowych
92.62.Z	Działalność związana ze sportem, pozostała - w zakresie ograniczonym do działalności szkół jazdy konnej i innych szkółek sportowych, żeglarstwa, wędkarstwa sportowego i rekreacyjnego, myślistwa sportowego i rekreacyjnego
92.72.Z	Działalność rekreacyjna pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
93.01.Z	Pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich
93.02.Z	Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne
93.03.Z	Pogrzeby i działalność pokrewna
93.04.Z	Działalność związana z poprawą kondycji fizycznej
93.05.Z	Działalność usługowa pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana